

DOPORUČENÍ PRO POSKYTOVATELE SOCIÁLNÍCH A ZDRAVOTNÍCH SLUŽEB PRO PODZIMNÍ A ZIMNÍ OBDOBÍ 2025-2026

Podzimní a zimní období je každoročně spojeno se zvýšeným výskytem akutních respiračních infekcí. Závažný průběh těchto onemocnění, nežídka s rozvojem komplikací, mohou zejména u vulnerabilních skupin osob způsobit především viry chřipky, respirační syncytiálnívirus (dále jen „RSV“) a virus SARS-CoV-2. Původci této skupiny nákaz se přenášejí především kapénkami, šíří se tedy nejvíce prostřednictvím kýčání, kašlání, mluvení a mohou též ulpívat na předmětech, se kterými byl nemocný v kontaktu. Šíří se poměrně snadno a rychle, zejména v uzavřených, nedokonale větraných prostorech.

Účelem tohoto doporučení, které vydává sekce ochrany a podpory veřejného zdraví Ministerstva zdravotnictví s odbornou garancí Státního zdravotního ústavu a Poradního sboru pro epidemiologii hlavního hygienika ČR, je dát k dispozici poskytovatelům zdravotních a sociálních služeb obecná doporučení, jejichž cílem je prevence rizika nákazy, minimalizace dalšího šíření respiračních infekcí a v konečném důsledku snížení zátěže těchto poskytovatelů.

Mezi základní doporučení patří:

1. Očkování

- Je třeba aktivně sdílet informace o přínosech a důležitosti očkování proti chřipce a onemocnění covid-19 u zaměstnanců a pacientů/klientů (u klientů případně i proti onemocněním RSV), jakožto primární prevenci vedoucí k významnému snížení rizika závažného průběhu daného onemocnění, a to především u osob ohrožených závažnějším klinickým průběhem (osoby vyššího věku, s oslabenou imunitou, komorbiditami apod.). Pacienty/klienty z indikovaných skupin upozornit na možnost hrazení vybraných druhů očkování z veřejného zdravotního pojištění (zákon č. 48/1997 Sb., o veřejném zdravotním pojištění a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů).
- Všem klientům pobytových zařízení sociálních služeb a hospitalizovaným osobám aktivně doporučovat očkování proti chřipce a ostatním respiračním patogenům a zároveň umožnit v dané věci konzultaci (s praktickým lékařem, jiným informovaným zdravotníkem, proškoleným personálem apod.).
- Je třeba zdůrazňovat, že očkování je zároveň důležitým nástrojem prevence vzniku a šíření

uvedených respiračních infekcí, který vede ke snížení nemocnosti v pracovním kolektivu v době zvýšeného výskytu respiračních nákaz.

- Všem zaměstnancům doporučit očkování, zejména proti chřipce, a upozornit je na skutečnost, že zdravotníkům je hrazeno z veřejného zdravotního pojištění.
- Zajistit očkování proti pneumokokovým nákazám u klientů zařízení poskytovatelů sociálních služeb – domovů pro seniory, domovů se zdravotním postižením, domovů se zvláštním režimem a dále u pacientů/klientů léčeben pro dlouhodobě nemocné v souladu s platnými právními předpisy (vyhláška č. 537/2006 Sb., o očkování proti infekčním nemocem, ve znění pozdějších předpisů).

2. Doporučení při podezření na výskyt nebo při výskytu nákazy u zaměstnanců

- Při výskytu klinických obtíží svědčících pro akutní respirační infekci je důrazně doporučeno, aby zaměstnanec zůstal doma až do úplného odeznění příznaků. Svůj zdravotní stav by měl konzultovat se svým praktickým lékařem, včetně zajištění případného laboratorního vyšetření, a dodržovat jeho pokyny.
- Za účelem rychlého zjištění možného výskytu případů onemocnění covid-19 je doporučeno zajistit na pracovišti dostupnost antigenních testů (dále jen „RAT test“).
- Při podezření na covid-19 je doporučeno provést RAT test; v případě negativního výsledku pak zajistit ve spolupráci s ošetřujícím lékařem laboratorní vyšetření na průkaz dalších respiračních patogenů.
- V případě pozitivního výsledku RAT testu na původce onemocnění covid-19 u osoby s příznaky se jedná o potvrzený případ, který je nutné hlásit místně příslušnému orgánu ochrany veřejného zdraví (krajská hygienická stanice) cestou registru aktuálního zdravotního stavu fyzických osob, které onemocněly infekčním onemocněním, a fyzických osob podezřelých z nákazy (systém ISIN); ostatní akutní respirační infekce se hlásí při zvýšeném výskytu.

3. Doporučení při podezření na výskyt nebo při výskytu potvrzené nákazy u klientů/pacientů

- V případě výskytu nákazy mezi pacienty/klienty zavést adekvátní protiepidemická opatření a přísně dodržovat bariérový režim ošetřování k zabránění dalšímu šíření onemocnění a k minimalizaci dopadů na zdraví pacientů/klientů/zaměstnanců a provoz zařízení.
- Dle možností zajistit izolaci nemocné osoby a minimalizovat její kontakt s ostatními klienty.
- V rámci bariérového ošetřovatelského režimu zajistit používání osobních ochranných pracovních prostředků personálem a jejich výměnu mezi přístupy k jiným

klientům/pacientům, a zajistit důsledné dodržování zásad pro hygienu rukou.

- Zajistit sledování zdravotního stavu klientů a dalších osob, které byly v kontaktu s nemocným.

4. Ostatní preventivní a protiepidemická opatření

- Je doporučeno v souvislosti s případným nástupem podzimní nebo zimní vlny respiračních nákaz zavést pro zaměstnance a návštěvy používání adekvátní ochrany dýchacích cest (respirátor minimální filtrační účinnosti 94 %, filtrační třída ochrany minimálně FFP 2 dle ČSN EN 149:2001 a dodatků).
- Ve snaze zachovat co nejdostupnější sociální kontakt klientů upozornit návštěvy na rizika případného přenosu nákazy a vyzvat k pečlivému posouzení svého zdravotního stavu před samotnou návštěvou. Návštěvu by měly odložit všechny osoby i s mírnými příznaky respiračního onemocnění (rýma, kašel, zvýšená teplota) a osoby, které jsou v blízkém kontaktu, např. v domácnosti, s osobami s akutně probíhajícím respiračním onemocněním. Zdravým osobám lze doporučit před případnou návštěvou provedení RAT testu a během návštěvy použít adekvátní ochranu dýchacích cest.
- V době epidemie akutních respiračních infekcí je doporučeno zkrátit dobu návštěvy u klientů/pacientů, omezit počet osob, které přicházejí za klientem/pacientem. Zároveň se nedoporučuje, aby na návštěvy chodily děti do 15 let věku. Není nutné zakazovat aktivity v rámci dobrovolnické činnosti. Je však nutné nemocničním hygienikem nastavit taková hygienická opatření, které jsou součástí tohoto doporučení, aby se minimalizovalo riziko přenosu infekce.
- Mezi další opatření patří mimo používání ochrany dýchacích cest zajištění pravidelného a důkladného úklidu s dezinfekcí povrchů, pravidelné větrání, zejména společných prostor, a posílení hygieny rukou personálu a klientů zajištěním dostupnosti dezinfekčních prostředků a vhodnou edukací.
- Další postup a individuální otázky je možné konzultovat s místně příslušným orgánem ochrany veřejného zdraví. Doporučuje se připravit postup pro provoz zařízení v případě vyšší nemoci mezi jeho zaměstnanci. Je nutné připomenout, že poskytovatel zdravotních služeb a vybraných sociálních služeb má dle § 15 zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, uloženu povinnost stanovit v provozním řádu hygienická a protiepidemická opatření k předcházení vzniku a šíření infekce.